

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Milníky kameramana na cestě dokumentem

Antonín Daňhel

Doc. MgA. Antonín Daňhel je český kameraman a dokumentární režisér, vystudoval kameru na FAMU. Natáčel filmové vstupy pro divadelní představení v Laterně magie a pro Černé divadlo. Věnoval se také kameře. Snímal hrané filmy Juliuse Matuly a Jaroslava Soukupa. Jako kameraman natočil 120 dokumentů. V 90. letech pracoval hlavně s Janou Hádkovou na cyklech Dokumentární film pro pamětníky (1995) Spolupracoval s Matějem Mináčem na snímku Síla lidskosti - Nicholas Winton, jenž jako jediný dokument získal cenu Emmy (2006).

Ve svém příspěvku na kolokviu zmínil milníky, tváře, obsah a formy kameramanské tvorby, především dokumentární a zpravodajské.

V 50. letech 20. století teprve začínala vysílat televize. Lidé chodili do kina, chodili včas, aby viděli svůj oblíbený týdeník. Byly plné budovatelského úsilí, ale také obsahovaly záběry z cizích zemí, krajů a lidí, jejich minipříběhy byly jiné, než ty, které jsme zažívali v naší zemi plné propagandy. Byla to práce velmi náročná po stránce technické, časové, dramaturgické.

Závislost kameramana na týmové práci, porozumění si navzájem a profesní důvěra ve své kolegy, to je jeden z nejdůležitějších etických principů při tvorbě nejen dokumentu.

Pro profesi dokumentaristy, tedy i kameramana, je hlavním principem zachování důstojnosti respondentů a nezasahování do osobních práv jiných osob.

Některé neetické praktiky používané při natáčení jsou na hraně, někdy až překračují etické normy. Kameraman by měl pracovat podle dohody a instrukcí svého režiséra nebo redaktora. Měl by vnímat velmi citlivě způsoby a styly práce, kterou jsou od něj vyžadovány. Respondent, který stojí před kamerou, není herec, svěřuje se, často velmi intimně. Důvěra by měla být vzájemná. Proto natáčení končí přátelstvím mezi filmaři a respondentem. V takto naladěném prostředí nemůže dojít ke konfliktům či porušování morálního kodexu.

Publicistika a zpravodajství se obvykle natáčí v časovém presu, příspěvek bývá odvysílán téhož dne, výběr členů štábu náhodný a redaktoři jsou spíše žurnalisté než filmaři, mají velkou zodpovědnost. Je také na kameramanovi, aby dokázal uhlídat při tlaku, kterou jsou všichni vystaveni, dodržování morálních zásad. Musí posoudit, zda skrytá kamera, pořizování zvuku nepřiznanými mikrofony, manipulace s výpověďmi, potlačování lidské důstojnosti, nátlak na psychiku diváka atd. poslouží k řešení a rozkrytí příčin a důsledků kauzy nebo se nechtěně stane spolutvůrcem neetického jednání.

Zpravodajství je pro kameramany po všech stránkách velice náročná disciplína. Zpravodajec se vzdává, někdy i nadlouho, svého zázemí, zvyků, kontaktu s rodinou, přáteli.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dříve se používal filmový záznam, záleželo na každém okénku filmu. Někdy se jen odstříhly starty a stopy kamery a záběr se použil celý. Změnila se i estetika svícení, citlivost materiálů, světelnost optiky a nové typy svítidel umožňují kreativně pracovat se světlem. U současného dokumentu není nutné stále svítit, ocení to i respondenti, kteří se budou cítit přirozeněji a soustředí se na své výpovědi. Velice silným a estetickým prvkem ve filmu je krajina a příroda. Při práci se vychází ze zobrazování a studia světelných nálad v malířství, jeho struktur a kompozic. Kameramanům přibývá pak ještě prvek pohybu a další speciálně volené postupy.